

Tájfestészet és textilművészet között

Szenti Lillával Lábadi Lénárd beszélget

– Édesanyád magyartanárno, a testvéred pedig a zeneakadémiára járt, tehát félig-meddig művészcsaládból származol. Irányadó volt-e az ő hivatásuk a számodra?

– A mi családjunkban mindenki tisztelettel fordul a művészetek felé, legyen az képzőművészet, irodalom vagy zene. Szüleim soha nem tiltottak se engem, se a testvéreimet a művészi pályától. Az egész család mindig is támogató, és ezért nagyon hálás vagyok nekik. Anya mindig azt hangsúlyozta, mindegy, milyen szakmát választunk, az a legfontosabb, hogy felnőttként szeressük a munkánkat. Mi a bátyámmal ezt követtük, és mondhatom, hogy tényleg csak így lehet kerek a világ.

– Nem tiltottak el, sőt már az általános iskolában a topolyai Szivárvány szakkör képzőművészet iránt érdeklődő diákjai között voltál, az egyetemi éveid alatt pedig bizonyos ideig vezetted is ezt a szakkört.

– A Szivárvány szakkörbe ötödikes koromban kerültem. Németh Anna keramikus és pedagógus vezette és vezeti a mai napig. Az alapokat ő tanította meg nekem. Majd amikor kinőttem a szakkört, visszajártam segíteni, majd később csoportot is kaptam. Sajnos, amióta Újvidéken élek, nem tudom vezetni a csoportot.

– Igen, mert amióta befejezted az alapképzést és Újvidéken maradtál, elkezdted tanítani.

– 2015 óta dolgozom az újvidéki Svetozar Marković Gimnáziumban. Itt két órát tartok hetente, de 2016 szeptemberében felkerestek a Bogdan Šuput Képzőművészeti Középiskolából is. Az utóbbiban az egyik volt tanárnőmet kell helyettesítenem.

– Egy rövid ideig munkatársak voltunk, én helyettesíteni jártam a gimibe. Sajnos, mindig elkerültük egymást, de mindketten hasonló tapasztalatokat szereztünk. Emlékszem, a kezdetekben folyamatosan diáknak néztek minket.

– Igen, számos alkalommal ki akartak küldeni a tanáriból. Még mindig van olyan idősebb kolléga, aki meglepődik, és rákérdez, hogy én mit keresek a tanári asztalnál.

– *Ez a fiatal pedagógusok átka, külsőleg közelebb állnak a diákokhoz.*

– A Šuputban is számtalanszor előfordultak velem ehhez hasonló „bal-esetek”.

– *Komolyra fordítva a szót, milyen érzés egy képzőművészeti középiskolában tanítani? Mert ez nagyon kellemesen hangzik, hogy ott egyedül a képzőművészettel foglalkozhatsz, és elvileg érdekli is a diákokat az, amit az órákon hallanak.*

– Nagyon érdekes, mert én is ebbe a középiskolába jártam. Ahogy beléptem, kavaroztak bennem a gondolatok és az érzelmek. A nosztalgia, az izgatottság meg minden ehhez hasonló múltidéző érzelem. Sokkal jobban élvezem, mert a gyerekek itt már nyugodtabbak, nem úgy, mint az általános iskolában. Ide alapvetően azért jönnek, mert a képzőművészet érdekli őket, és odafigyelnek az órán.

– *Így újra találkozhattál a középiskolai tanáraiddal, mert most ők a munkatársaid. Furcsa lehet...*

– Igen, a teljes tanári gárda ott van még. Hát, elég vicces. Sokat emlegetnek minket, mert 2007-ben mi voltunk az első magyar generáció a Bogdan Šuputban, és általában mindig az induló generációk a legerősebbek. Nagyon szerettek minket. Emlegetik is, hogy azóta se volt jobb osztály. Emlékszem, nagyon lelkesek és boldogok voltunk, mert megnyílt a magyar nyelvű szak. Valóban teljes erőbedobással dolgoztunk.

– *Milyen témákat dolgoztok fel a Šuputban? Melyik tantárgyakat vezeted?*

– Festészetet tanítok, falfestészetet és konzervációt. Az utóbbi a festékkeverés és a vászonalapozás gyakorlati és elméleti alapjait foglalja magában. Festészetórákon főleg csendélettel, portréval és emberi figurákkal foglalkozunk. A középiskolásoknak még nagyon sokat kell gyakorolniuk, ezért főként természet után festünk, az arányokra, a térábrázolásra, a reális színekre, az árnyékokra összpontosítva. Persze azért néha kapnak szabad témát is.

– *A murált a szabadban is gyakorolják? Az iskola biztosít ehhez környezetet, vagy papíron tanítod?*

– Az órákon nemcsak falfestéssel, hanem mozaikkal és vitrázzsal is foglalkozunk. Inkább az utóbbi kettőre fektetjük a hangsúlyt. Vázlatlással kezdődik, később pedig realizáljuk. Ezekre a technikákra az isko-

la biztosítja a megfelelő anyagokat és eszközöket, a mozaikhoz a különböző köveket, vitrázshoz a színes üvegeket. Ami a szerszámokat illeti, minden megtalálható a műhelyekben; kalapácsok, fogók a mozaikhoz, csiszolók, üvegvágók, védőszemüvegek a vitrázshoz.

– *A becsei általános iskolában hogyan dolgoztál a gyerekekkel?*

– Ott fél évig dolgoztam. 2016 februárjától októberig. Újvidékről utaztam. Igazán fárasztó volt a napi két óra oda és vissza.

– *Melyik korosztállyal könnyebb? Én például a középiskola alatti generációkat nem szívesen tanítanám, szeretem, ha irodalomtudományi elméleteket is be lehet vinni az órára.*

– Igen, egyértelműen. Az általános iskolában a tanár nemcsak előad, hanem nevel, fegyelmez. Egyáltalán nem volt könnyű, mert állandóan csúcsmódban kell lenni. A tanár tulajdonképp a második szülő szerepét kapja, és ilyen fiatalon számomra ez a feladat elég nehéz volt. Viszont a végére mégiscsak sikerélményem volt, mert a gyerekek könyörögtek, hogy ne menjek el. Még a legismertebb közösségi oldalon is bejelöltek, és néhányan a mai napig is üzeneteket váltok. Néha meglep, amikor nekem írják le a titkaikat vagy a gondolataikat. Soha nem hittem volna, hogy ennyire megkedvelnek, és megbíznak bennem. Egyébként jelenleg el tudom képzelni magam a tanári pályán, most ezzel a pozícióval barátkozom. Természetesen a legtöbb képzőművész álma, hogy a képei által teremtsen egzisztenciát magának. A legszebb az lenne, ha úgy osztanám be az időmet, ahogyan az nekem megfelel.

– *Az általános iskolában könnyebben felnevelhetnek rád, a nagyobb korkülönbség miatt. A középiskolai tanulóidnál hány évvel is vagy idősebb?*

– A középiskolában hét-nyolc év van köztem és a diákok között. Velük sokkal könnyebb, olyan mértékben nem is kell fegyelmezni, mint az elemistáknál. Aki szereti, az csinálja, aki pedig nem, az sem fog padokat borítani vagy üvöltözni, hanem egyszerűen leborul a padra. Én meg a teljesítménye alapján leosztályozom.

– *Most már nyugodtan felreteheted a nádpálcát. A tanítással párhuzamosan a tanulmányaidat is folytatod, képzéd magad. 2016-ban felvételiztél az Újvidéki Művészeti Akadémia mester fokozatára.*

– Igen. A fölvételre mappát kellett beadnunk, az ebben elhelyezett munkák típusát természetesen a szakirány határozza meg. Én rajzra jelentkeztem: tíz nagy munkát és tíz táblányi kisrajzot, vázlatot kellett beadni. Valamint egy rövid szöveg formájában azt is csatolni kellett a munkákhoz, hogy a mesterképzés alatt pontosan mivel is szeretnék foglalkoz-

ni, mit szeretnék továbbvinni az alapképzésen kialakított képi filozófiából. Három tanár előtt kellett „eladnunk” magunkat. Megleptem önmagam, mert néha elbizonytalanodom, ha több ember előtt kell beszélnem, de most éreztem, hogy nyert ügyem lesz. Ez a megérzés végül beigazolódtott, mert az én nevem volt a listán az első.

– *Az alapképzésen a grafikai eljárásokat sajátítottad el, a mesterképzésen pedig rajz szakon vagy. Nagy váltásnak számít ez az eddigiek szempontjából?*

– A grafika után a rajz nem számít túlságosan nagy váltásnak. Az el-
sőt is nagyon szerettem, de ott a professzorommal nem volt ideális a viszonyom. A grafika tényleg gyönyörű ág, csak igen nehéz megteremteni azt a környezetet, ahol az ember alkotni tud. Grafikai prést kell vásárolni, lemezeket, savat, festékeket, festékfelvivő hengert. Ezt az ember nem tudja a szobájában csinálni. A grafikának külön helyiség kell.

– *Mesélted, hogy ki kell találnod egy témát, ami köré majd a mesterkiállítás épül. Van már valamilyen terved?*

– Konkrét címet nem tudnék még mondani, de sejtem már, hogy mivel szeretnék foglalkozni. Nagyon szeretem néhány textilművész munkáit, valahogyan szeretném az én expresszív világomat összefonni ezekkel a szabályos és mechanikus elemekkel. Kísérleteztem a cérnával is. Papírt és vásznat varrtam. A tanítás mellett kevesebb szabadidőm van, mint régen, ezért nem születtek sorozatok, csak kísérleti munkák. A készülőben lévőkbe szeretnék varrási és szövési technikákat belefűzni. A nyáron kirándultunk Boszniába a barátommal, és Szarajevóban egy ottani képzőművész, Jagoda Buić retrospektív kiállítását tekintettük meg. Csodálatos volt, nagyon régen nyűgözött le ennyire egy kiállítás. Hol a csodálatommal, hol a könnyeimmel küszködtem. Akkor, mint a gyerekek, azt éreztem, hogy én is ezt szeretném művelni. A padlótól a plafonig érő szöttek váltották egymást. Nagyon jellegzetesen bánik az anyaggal. Ebben találtam meg a közöset a művész nő és közötttem. Én sem formában fejezem ki magam, hanem inkább felületekben. Érdekel, hogyan viszonyulnak egymáshoz a textúrák. Meddig tart a papír és a vászon tűrőképessége. A korábbi tájélmények is a felületjátékokból jöttek létre. Főleg a dekolázsok esetében, ott nagyon megkínóztam a papírfelületeket.

– *Nemrégben ezekből a képeidből nyílt kiállítás Kishegyesen Lélektáj címmel.*

– Igen, Pesti Emmával állítottunk ki közösen, ami érdekesen kezdődött, ugyanis nekünk, fiatal képzőművészeknek van egy interneten működő csoportunk. A LITERAtúra szervezői felvetették a lehetőséget, hogy kísérőprogramként állítsunk ki a munkáinkból. Írtam egy bejegyzést a

csoportba, hogy ha még valakinek lenne kedve, akkor csináljuk meg közösen, ugyanis csoportos tárlatban gondolkodtam. Néhány nap múlva felkeresett Emma, hogy mi lenne, ha. Szépen összeillettek a munkáink, ugyanis ő is gesztusfestészettel foglalkozik, főként táj jellegűek a képei. A kiállítást Terék Anna nyitotta meg *Lélektáj* címmel. A tárlatra a megnyitó tette fel a koronát, Anna gyönyörű és felemelő szöveget mondott. Egyébként több fiatal vajdasági képzőművész opusával is rokoníthatóak a munkáim. Sokunkat foglalkoztatnak jellegzetesen vidéki falvak és témák. Ide sorolnám Vass Szabolcs tojásszerűjét, vagy Klájó Adrián Nagyapáti Kukac Péter-áthallásait. Adrián például a tanyákat, kakasokat kollázsolja.

– *És hogy állsz a művésztelepekkel?*

– Tavaly is voltam, mint minden nyáron. Próbálok mindig más helyekre járni. A tavalyi első művésztelep a Dombos Festen került megrendezésre: Dombos Visual néven 2016-ban rendezték meg az irodalmi fesztivál mellett a képzőművészeti részt is. Nem tudtak túl sok embert fogadni az anyagiak miatt, öten voltunk. A lebonyolításra kapott összeget természetesen túlléptük, de gyönyörű helyen laktunk, és a társaság is fantasztikus volt.

– *Ez a művésztelep is egy bizonyos téma köré épült?*

– Konkrét téma nem volt, de arra jutottunk, hogy szemétből fogunk műalkotásokat létrehozni. Tehát a trash, az újrahasznosítás, valamint a giccs volt az általunk kijelölt téma. Szemétből persze volt rengeteg, azt használtuk fel, meg a festékküzből vásárolt púrhobot. Emlékszem, te nyitottad meg a fesztivál utolsó napján a tárlatot, utána pedig egy hosszú zenei rész következett. Egyébként olyan alkotások születtek, mint például Bicskei Anikó szkarabeusz bogara, Vass Szabolcs Hórusz szeme. Adrián a giccs felé mozdult el, az ő munkáira rengeteg légy került, Varga Valentin pedig egy szobrot hozott össze. Én pedig régi használati tárgyakat frissítettem fel. Egy kézi mosó fülét festettem át pink színűre, vittem egy szövött vásznat, ami szintén érinti a nőiség témáját. Az anyaggal való játék mellett ez a másik dolog, ami nagyon csábít: nőiesség, feminizmus és hasonló dolgok. A *Máshol lenni* című installációm volt az ott készült munkáim közül talán a leglátványosabb. Egy baldachin alatti rózsaszín műanyag székre ülhettek le a szemlélők, és egy kicsit elvonulhattak, máshol érezhették magukat. A Dombos Visual után jött a TAKT, ahová 2009, vagyis a középiskola harmadik osztálya óta járok. A KMV-n keresztül jutottam el oda, ugyanis aki helyezést ért el, annak ez volt a jutalma. Sokáig az volt az érdekessége, hogy az érett művésztől a kezdőig mindenki egy helyen tanyázott. Tavaly ezt a hagyományt megtörték, szétválasztot-

ták az idősebb alkotókat a fiataloktól. A legutóbbi téma a tabu köré épült, ami egyébként is egy izgalmas téma. Igazán ütős művek születtek. Én például egy női tisztasági betétet varrtam ki, egy Szűz Mária-ábrázolás került rá. Olyan témák is feldolgozásra kerültek, mint a kannibalizmus, az abortusz vagy a homoszexualitás. A Bácsalmási Nemzetközi Művésztelep az új ismeretségek miatt volt érdekes. Ott már varrtam a képeket, próbáltam az új sorozatomat kidolgozni.

– *A tacszóimádat folytatódik-e?*

– Persze, nem lehet őket nem szeretni. De nem tenyésztem őket, mint sokan hitték, csak hódolok nekik. A tacszórajongók azt mondják, hogy egy ház nem otthon tacszó nélkül, de szerintem eleve kutya nélkül sem az. Azt hiszem, nincs szebb pillanat annál, amikor hazaérkezel, és egy boldog kutya rohan eléd.